Натисніть тут, щоб

купити книгу на сайті

або замовляйте за телефоном:

(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,

(066) 727-17-62

«Людина належить Нью-Йорку миттю,
за п'ять хвилин належить йому не менше,
ніж за п'ять років».

Томас Вулф

ПРОЛОГ
ДИВИСЬ, ЩО СТАЛОСЯ

Я співаю місту.

Кляте місто. Я стою на пласкій покрівлі будинку, в якому не живу, простираю руки, скорочую м'язи живота і кричу щось безглузде в бік будівельного майданчика, що застує картину перед очима. Я справді співаю навколишньому міському краєвиду. Місто здогадається про це.

Світає. Від досвітнього туману мої джинси липкі, або ж, може, тому, що їх не прали вже кілька тижнів. Замість прати й сушити, я просто ходжу в іншій парі штанів, аж поки вони протруться. Можливо, я витрачу більше на штани в крамниці *«Goodwill»* отам на вулиці замість... але не тепер. Лише тоді, як докричу «А-А-А-А-а-а-а-а-А-А-А-А-а-а-а-а (набираю повітря) а-а-а-а-А-А-А-А-а-а-а-а-а-а-а» і почую, як відіб'ється луна від стіни недалекої будівлі. У моїй голові оркестр, що грає «Оду до радості» з фоновим ритмом репера Басти Раймса. Мій голос тільки пов'язує це разом.

— Закрий свою смердючу пельку! — кричить хтось, тож я вклоняюсь і покидаю сцену.

Але, взявшись рукою за ручку дверей, які ведуть на сходи, я зупинився, повернув назад, спохмурнів і слухав, бо на мить почув, як щось співає мені у відповідь, водночас і далеке, і близьке, глибокий бас. Немов сором'язливий. А ще з більшої далини чую щось інше: негармонійний, дедалі гучніший гомін. Може, це виття поліційних сирен? Хай там як, звук аж ніяк не милий, тож я йду.

— Ці речі мають якось працювати, — каже Паулу. Клятий виродок, знову курить. Я ніколи не бачив, щоб він їв. Використовує вуста, щоб тільки курити, пити каву і розмовляти. Ганьба, бо загалом у нього гарні вуста.

Ми сидимо в кафе. Я сиджу з ним, бо він купив мені сніданок. Люди в кафе зглядаються на нього, бо, за їхніми стандартами, він трохи не білий. Зглядаються й на мене, бо я безперечно чорний, а діри на моєму одязі не такі, як модні. Я не смерджу, але люди здатні за милю відчувати кожного, хто не має власності.

— Атож, — кажу я, кусаючи яєчний сандвіч, і, хай йому біс, мало не всцявся. Справжнє яйце! Швейцарський сир! Набагато смачніше, ніж лайно з «Макдональдса».

Хлопець, розмовляючи, любить себе слухати. Мені подобається його акцент: трохи гугнявий і шиплячий, і близько не такий, як в іспаномовних. У нього величезні очі, і мені здається, що *я міг би стерпіти купу лайна, якби завжди мав такі цуцикові очі, як у нього.* Але він, мабуть, старший, ніж видається, і то набагато старший. На його скронях є тільки відтінок сивини, гарний і вишуканий, але він почувається, певне, як сторічний.

Він теж вибалушується на мене, і то не так, як я звик.

— Ти слухаєш? — запитує він. — Це важливо.

— Так, — кажу я і знову кусаю сандвіч.

Він підсувається вперед:

— Спершу я теж не повірив. Гону довелося тягти мене до каналізаційного колектора, у сморідну пітьму, й показати, як росте коріння, прорізаються зуби. Я чув, як хтось дихає, все життя. І думав, що кожен може чути. — На хвилинку замовк. — А ти ще не чув?

— Чув що? — перепитав я, але така відповідь була погана. Не те що я не слухав, я просто не переймався.

Він зітхнув:

— Тож слухай!

— *Я* слухаю!

— Ні. Я маю на увазі слухати, але не мене. — Він підводиться, кидає на стіл двадцять доларів, хоч у цьому немає потреби, бо він заплатив за сандвіч і каву коло шинкваса, а в цьому кафе за столом не обслуговують. — Зустрінемось тут у четвер.

Я взяв двадцять доларів, покрутив у пальцях, поклав у кишеню. Я б відклепав його за сандвіч або за очі, які подобаються мені, абощо.

— Ти знайшов роботу?

Він кліпає очима і справді видається невдоволеним.

— *Слухай!* — наказує знову і виходить.

Я сиджу в кафе якомога довше, з'їдаючи сандвіч наостанок, допиваючи рештки його кави, насолоджуючись фантазією, що я нормальний. Споглядаю людей, оцінюю зовнішність інших клієнтів, а тим часом складаю вірш про багату білу дівчину, яка помічає в своєму кафе бідолашного чорного злидня, і в неї стається екзистенційна криза. Уявляю собі, що Паулу вражений моєю кмітливістю й захоплюється мною, а не думає, що я тільки тупий вуличний хлопчак, який не слухає. Я бачу подумки, як я повертаюсь у гарну квартиру з м'яким ліжком і напханим харчами холодильником.

Потім заходить поліцай, гладкий червонопикий чолов'яга, й купує каву для себе і свого партнера в машині, його безвиразні очі оглядають кафе. Я уявляю собі дзеркала навколо своєї голови, дзеркальний циліндр, що крутиться й відбиває його погляд. Цьому уявленню бракує справжньої сили, це просто те, що я роблю, щоб спробувати менше боятися, коли ті страховиська поблизу. Хоча тут, здається, цей трюк спрацював уперше. Поліцай дивиться навколо, але не помічає єдиного чорного обличчя. Пощастило, я врятований.

Я малюю місту. Коли я ще ходив до школи, був художник, який щоп'ятниці давав нам безкоштовні уроки перспективи, освітлення та інших дурниць, що їх білі ходять вивчати до художніх шкіл. А цей чоловік викладав нам і був чорний.

Раніше я ніколи не бачив художника-негра. Якусь хвилину я думав, що і я міг би стати таким художником.

Інколи я й стаю. Серед ночі, на якійсь покрівлі в Чайна-тауні, з балончиком аерозольної фарби в кожній руці і відерцем малярної фарби, яке хтось лишив, пофарбувавши свою вітальню в бузковий колір, я крадусь і кручуся, наче краб. Із малярної фарби користі небагато, кілька дощів — і вона вже злущується. Аерозольні фарби кращі для геть усього, але я люблю контраст двох текстур: леткої чорної фарби на важкій бузковій, коли червонястий колір стає крайкою для чорного. Я малюю діру. Це наче горлянка, яка не починається ротом і не закінчується легенями, орган, що ненастанно дихає і ковтає, ніколи не наповнюючись. Ніхто не побачить її, крім людей у літаках, які підлітають до аеропорту *«LaGuardia»* з південного заходу, нечисленних туристів, які замовляють екскурсії на гелікоптерах, і працівників повітряного нагляду нью-йоркської поліції. Мені байдуже, що вони бачать. Я малюю не для них.

Уже справді пізно. Я не маю де спати цієї ночі, тож малюю, щоб не заснути. Якби не кінець місяця, я б пішов у метро, але поліцаї, які не виконали своєї квоти, причепилися б до мене. А тут треба бути обережним: на захід від Крісті-стріт є багато тупоголових китайчуків, які, хоч і не претендують, що вони банда, захищають свою територію, тож я дію обережно. Я шкіра та кістки, чорний, це теж допомагає. Я хочу, чоловіче, тільки малювати, бо це в мені і мені треба, щоб воно вийшло назовні. Треба розкрити цю горлянку. Мені треба, мені треба... атож. Так.

Накладаючи останній мазок чорної фарби, я чую тихий дивний звук. Зупиняюсь і дивлюся навколо, на мить збентеживши, а потім горлянка позаду мене зітхає. Важкий сильний порив вогкого повітря лоскоче волосинки на моїй шкірі. Я не злякався. Саме для цього я й малював її, дарма що не усвідомлював на початку. Я не певен, як я дізнався про це тепер. А коли обернувся, там і далі була тільки фарба на пласкій покрівлі.

Паулу не брехав мені. Ху! А може, моя мати мала слушність і в мене завжди був негаразд у голові.

Я підстрибую й радісно вигукую, навіть не знаю чому.

Наступні два дні я ходжу по всьому місту і всюди малюю горлянки, які дихають, аж поки кінчається фарба.

Я такий утомлений у четвер, коли знову зустрічаюся з Паулу, що зашпортуюсь і мало не випадаю крізь вітринне скло кафе. Він хапає мене за лікоть і тягне до лавки для клієнтів.

— Ти чуєш, — констатує він, і в його голосі відчувається втіха.

— Я чую каву, — припускаю я, не завдаючи собі клопоту стримати позіхання. Повз кафе проїздить поліційний автомобіль. Я не надто втомлений, щоб не уявляти собі, ніби я ніщо, нижчий від порогу сприйняття і уваги, не вартий навіть побиття задля втіхи. Трюк знову спрацьовує, поліцаї їдуть далі.

Паулу нехтує моє припущення. Сідає поруч зі мною, і його погляд стає на мить дивним і не сфокусованим.

— Так, місто тепер дихає легше, — каже він. — Ти виконуєш добру роботу, і то навіть без підготовки.

— Я намагаюся.

Пауло, здається, здивувався:

— Я не впевнений, чи ти не віриш мені, чи просто не переймаєшся.

Я стенув плечима:

— Я вірю тобі.

Отже, я не переймаюся, не дуже дбаю, бо голодний. У животі бурчить, я ще досі маю двадцять доларів, які він дав мені, але візьму їх на той розпродаж коло церкви, про який чув у кварталі Проспект-Гайтс у Брукліні, куплю курку, рис, зелень і кукурудзяний хлібець за меншу суму, ніж коштує латте з контрабандної кави, яку смажать малими партіями.

Паулу дивиться вниз на мій живіт, коли в ньому бурчить. Ху. Я вдаю, ніби потягуюсь, і чухаю себе над животом, подбавши спершу трохи підняти сорочку. Той художник одного разу приніс нам модель для змалювання і сказав, що невеликий м'язовий валик над сідницями називають поясом Аполлона. Паулу дивиться якраз туди. *Ну ж бо, ну ж бо, непереконливо, сумнівно. Мені треба десь спати.*

Потім його очі мружаться і знову фокусуються на мені.

— Я забув, — каже він ледь здивованим тоном. — Я майже... Це було дуже давно. Колись, як я ще був хлопцем із фавел.

— У Нью-Йорку не дуже багато мексиканської їжі, — зауважив я.

Паулу блимає очима і знову видається здивованим. Потім поважніє:

— Це місто помре, — провіщає він. Не підвищує голосу, але в цьому немає потреби. Тепер я уважно слухаю. Харчі, житло: ці речі мають для мене значення. — Якщо ти сам нічого не вчиш, я маю навчити тебе. Якщо ти не допомагаєш. Настане час, і ти зазнаєш невдачі, це місто приєднається до Помпеїв і Атлантиди, а також десятка інших міст, назв яких ніхто не пам'ятає, дарма що в них загинули сотні тисяч людей. А можливо, народиться мертва дитина: оболонка міста збережеться для можливого розвитку колись у майбутньому, але вогник його життя тепер загас, як і в Новому Орлеані, — і це однаково вб'є *тебе*. Ти каталізатор — чи то сили, чи руйнування.

Паулу розмовляв отак, відколи з'явився: називав місця, яких ніколи не існувало, речі, яких не може бути, розводився про призвістки і знамення. Думаю, це все дурниці, бо він розповідає їх *мені*, хлопцеві, чия рідна мати прогнала його геть і щодня молиться за його смерть, може, й ненавидить мене. *Бог* ненавидить мене. І я, хай йому біс, у відповідь теж ненавиджу Бога, тож чому він мав би обирати мене для чогось? Ось насправді причина, чому я почав прислухатися:

через Бога. Мені немає потреби вірити в що-небудь, щоб воно занапастило моє життя.

— Скажи, що робити, — кажу я.

Паулу киває головою, видається самовдоволеним. Думає, що зрозумів мене:

— Ага, ти не хочеш помирати.

Я встаю, потягуюсь, відчуваю, як вулиці навколо мене видовжуються і м'якнуть у дедалі спекотнішому дні. (Чи справді це відбувається, чи я тільки уявляю собі, або чи це відбувається, *а* я уявляю собі, ніби воно якось пов'язане зі мною?)

— Хай тобі грець. Не це.

— Тоді ти навіть не дбаєш, — каже він, але таким тоном, немов запитує.

— Не про те, щоб бути живим.

Коли-небудь я помру з голоду, або замерзну якоїсь зимової ночі, або підхоплю якусь заразу, яка підточить мене, аж поки лікарням доведеться взяти мене, і то навіть без грошей і адреси. Але я співатиму, малюватиму, танцюватиму, клепатиму кого-небудь і кричатиму місту аж до свого кінця, бо воно моє. Воно з біса *моє*. Ось чому.

— Ідеться про *засоби існування*, — пояснив я. Потім обернувся і глянув на нього. Нехай поцілує мене в сраку, якщо не розуміє. — Скажи, що робити.

На обличчі Паулу щось змінюється. Тепер він слухає. Мене. Тож підводиться й веде мене на мій перший справжній урок.

Ось цей урок: великі міста подібні до будь-яких інших живих істот: народжуються, досягають зрілості, зуживаються й помирають.

Дурниця, правда? Кожен, хто відвідав справді велике місто, відчуває це тим або тим чином. Усі ті селяни, які ненавидять міста, бояться чогось справжнього: великі міста справді *відмінні*. Вони чинять тиск на світ, розривають тканину дійсності, як... як, можливо, чорні діри. (Інколи я ходжу до

музеїв. Усередині в них прохолодно, а Ніл де Ґрасс Тайсон гарячий). Коли в міста приїздить дедалі більше людей, вони лишають там свою чужість, помирають, їх заміняють інші, і діра ширшає. Зрештою стає такою глибокою, що утворює кишеню, пов'язану тільки найтоншою ниткою... чогось із... чимсь. Хоч би з чого ті міста зроблені.

Але відокремлення запускає певний процес, і в цій кишені чимало частин міста починають розмножуватись і диференціюватися. Стічні води міста поширюються в місця, де немає потреби у воді. Його фавели вирощують зуби, а мистецькі центри — пазурі. Звичайні речі в місті — вуличний рух, будівництво й таке інше — набувають певного ритму на кшталт серцебиття, якщо записати їхні звуки і швидко прокрутити їх знову. Місто... прискорюється.

Не всі міста доходять до такого. На цьому континенті було кілька великих міст, але це до того, як Колумб зруйнував увесь індіанський мотлох, тож нам довелося починати спочатку. Новий Орлеан зазнав невдачі, казав Паулу, проте вижив, а це не абищо. Він може спробувати знову. Мехіко добрий по-своєму. А Нью-Йорк — перше американське місто, яке дійшло до цієї точки.

Вагітність, цей період дозрівання, може тривати двадцять років, або двісті, або дві тисячі, але зрештою настане пора. Пуповину перерізають і місто стає самодостатнім, здатним стояти на хитких ногах і робити... гаразд, з біса все, що жива й наділена думкою сутність, сформована як велике претензійне місто, захоче робити.

Достеменно так, як і в будь-якій іншій частині природи, є сутності, які лежать і чекають цієї миті, сподіваються вполювати ніжне нове життя і проковтнути його разом із тельбухами, поки воно вищить.

Ось чому Паулу дає мені настанови. Ось чому я можу звільнити від хрипів дихання міста, простерти й масажувати його асфальтові кінцівки. Я, розумієте, повитуха.

* * *

Я бігаю по місту. Я бігаю по ньому кожен клятий день.

Паулу веде мене додому. Цей просто чийсь орендований літній будинок у Нижньому Іст-Сайді, але таке відчуття, що це дім. Я йду в душ і з'їдаю, не просячи дозволу, трохи харчів із холодильника, щоб тільки побачити реакцію Паулу. Він не вчинив ніякого паскудства, а тільки курив, думаю, щоб прогнати мене. Я чув сирени на вулицях району, і то часто та близько. Невідомо чому я запитував себе, чи часом шукають не мене. Я не сказав цього вголос, але Паулу бачив, як я здригаюся, й мовив:

— Провісники Ворога ховатимуться серед міських паразитів. Стережися їх.

Паулу завжди видає такий містичний мотлох. Частина його має сенс, як-от коли він міркує, що, можливо, існує *мета* цього всього, якась причина для великих міст і процесу, який утворює їх. А дії, до яких удавався Ворог, — напади у вразливі миті, принагідні злочини, — можуть бути лише розігрівом для чогось більшого. Але в Паулу ще й повно лайна, як-от коли каже, що я маю подумати про медитацію, щоб краще припасуватися до потреб міста. Немов я маю досягти цього з допомогою йоги білих дівчат.

— Йога білих дівчат, — киває головою Пауло. — Йога індійських чоловіків. Ракетбол біржових брокерів і гандбол школярів, балет і румба, профспілкові зали і галереї кварталу Сохо. Ти втілюватимеш місто мільйонів. Тобі немає потреби *бути* ними, але знай, що вони частина тебе.

— Ракетбол? — засміявся я. — Хлопче, це лайно — не моя частина.

— Місто з-поміж усіх обрало тебе, — каже Паулу. — Життя людей залежать від тебе.

Можливо. Але я досі голодний і всякчас утомлений, усякчас переляканий, ніколи не почуваюся в безпеці. Який сенс бути цінним, якщо ніхто тебе не цінує?

Паулу може заявити, що вже не хоче розмовляти, тож підводиться і йде до ліжка. Я вмощуюсь на диванчику і стаю мертвим для світу. Мертвим.

Сниться, мертвому сниться темне місце під важкими холодними хвилями, де щось ворушиться зі слизистим звуком, розгортається і обертається до гирла Гудзону, де він уливається в море. До *мене*. А я надто кволий, надто безпорадний, надто паралізований страхом, щоб робити щось інше, крім здригатися під його хижим поглядом.

Щось якось суне здалеку на південь. (Ніщо з цього не є реальним. Усе їде вздовж тонкої линви, яка пов'язує реальність міста з реальністю світу. *Наслідок* проступає у світі, казав Паулу. *Причина* зосереджується навколо мене). Воно рухається між мною, хоч де я є, і річчю, яка розгортається, хоч де вона є. Безмірність захищає мене, — лише цього разу, лише в цьому місці, хоча я чую, як десь далеко інші гудуть, бурчать і набувають готовності. Застерігають Ворога, що він повинен дотримуватися правил бою, які завжди керували цією давньою битвою. Підходити до мене надто скоро не дозволено.

Моїм захисником у цьому нереальному просторі сну є простертий самоцвіт із шаром бруду на гранях, річ, що смердить чорною кавою і розтертою травою на футбольному майданчику, вуличним рухом і знайомим сигаретним димом. Загроза у формі шаблевидних балок постає лише на мить, але цього досить. Річ, що розгортається, озлоблено відступає назад у свою холодну печеру. Але повернеться. Це теж традиція.

Я прокидаюсь від сонця, що гріє половину обличчя. Невже це тільки сон? Я йду в кімнату, де спить Паулу.

— *Сан*-Паулу, — шепочу я, але він не прокидається. Я залізаю під його ковдри. Він, прокинувшись, не лає мене, але однаково випихає. Я кажу йому, що вдячний, і даю йому причину пустити мене колись згодом. Решта має почекати, аж поки я дістану презервативи, а він почистить свої гнилі сірі зуби. Після цього я знову йду в душ, одягаю одяг,

випраний у його раковині, і виходжу з дому, він тим часом хропить і далі.

Бібліотеки — безпечне місце. Узимку там тепло. Усім байдуже, якщо ти сидиш цілісінький день, поки ти не поглядаєш у дитячий куток і не намагаєшся дивитися порно на комп'ютерах. Бібліотека на 42-й вулиці — ота з левами — не така. Там не дають книжок додому. І все ж там є притаманна бібліотекам безпека, тож я сиджу в кутку і читаю все, що можу взяти: «Муніципальне податкове право», «Птахи долини Гудзона», «Чого чекати, коли ви чекаєте міста-дитини: нью-йоркське видання». Бачиш, Паулу? Я казав тобі, що я слухаю.

Підходить до полудня, я виходжу надвір. Люди обсіли сходи, сміються, розмовляють, фотографуються, тримаючи апарат на штанзі. Коло входу в метро стоять поліцаї в бронежилетах, показують туристам свої пістолети, тож ті почуваються в безпеці від Нью-Йорка. Я дістаю польську ковбасу і їм коло ніг одного лева. Мужність, а не терпіння. Я знаю свою силу.

Я наповнений м'ясом, розслаблений і думаю про речі, які насправді не мають значення, скажімо, як довго Паулу дозволить мені лишатися і чи можу я скористатися його адресою, щоб просити про марихуану, тож не спостерігаю вулицю. Аж поки колючий холод штрикає мені в бік. Я знаю, що це, ще до своєї реакції, але я знову безтурботний, бо *озираюся, щоб глянути…* Дурень, дурень, я ж бо, хай йому біс, знаю краще: поліцаї в Балтіморі зламали чоловіку хребет тільки за те, що він глянув їм у вічі. Але, побачивши цих двох на розі навпроти бібліотечних сходів, — блідого коротуна і високу темну жінку, обох у синіх, немов аж чорних мундирах, — я помічаю щось таке, що справді розбиває мій страх, бо річ дуже дивна.

День ясний і яскравий, на небі ні хмаринки. Люди, які проминають поліцаїв, лишають короткі густі навряд чи й видимі пополудневі тіні, але навколо обох поліцаїв тіні зливаються і закручуються, немов обоє стоять під своєю приватною

темною грозовою хмарою. Поки я дивлюся, коротун починає... немов *витягуватись*, його тіло потихеньку деформується, аж поки одне око стає вдвічі більшим за друге. На правому плечі повільно утворюється опуклість, яка спонукає думати про звих. Його напарниця, здається, нічого не помічає.

Е ні. Я підводжуся й починаю пробиратися крізь юрбу на сходах. Я роблю те, що й завжди, коли намагаюся відвести їхній погляд, але цього разу все якось по-іншому. Здається, ніби липкі нитки дешевої жуйної гуми заліпили мої дзеркала. Я *відчуваю*, як вони починають іти за мною, щось величезне і хибне сунеться в мій бік.

Навіть тепер я не певен, — багато реальних поліцаїв тим або тим чином сочаться й пульсують садизмом, — але не розраховую на цей шанс. Моє місто безпорадне, ще не народжене, а Паулу немає поряд, щоб захистити мене. Мені, як і завжди, треба самому подбати про себе.

Я вдаю, ніби просто собі гуляю, аж поки доходжу до рогу і огинаю його, — або ж намагаюся. Кляті туристи! Вони неквапом сунуть неналежною стороною тротуару, зупиняються, щоб глянути на карти і зняти фотоапаратом якесь лайно, на яке більш ніхто не звертає уваги. Я заходився так ревно лаяти подумки туристів, що забуваю, що й вони можуть бути небезпечні: хтось зойкає й хапає мене за руку, коли я проминаю якогось гравця в американський футбол на кшталт Джона Гейсмена, я чую, як один чоловік вигукує: «Він намагався вкрасти її гаманець!» — коли я випручався. *Паскудство, я ж нічого не брав*, думаю я, та вже надто пізно. Я бачу, як інша туристка дістає свій телефон, щоб дзвонити на номер 911. Тепер кожен поліцай у цій зоні шукатиме кожного негра, і то байдуже якого віку.

Треба вийти з цієї зони.

Вокзал Ґранд-Сентрал просто тут, солодка обіцянка метро, але я бачу, що коло входу стовбичать троє поліцаїв, тож повертаю праворуч на 41-у вулицю. Юрби після Лексінґтон-авеню вже рідшають, але куди я можу піти? Я вдаюся до спринту й переходжу Третю авеню; хоча вуличний рух

досить інтенсивний, є й прогалини. Але починаю відчувати втому, бо я захарчований молодик, який не може наїстися вдосталь, а не зірка бігових доріжок.

Я йду далі, дарма що бік аж пече. Відчуваю *тих* поліцаїв, *провісників Ворога*, не дуже далеко позаду. Земля двигтить від їхньої ходи люмпенів.

Я чую сирену десь за квартал від себе, уже замовкає. Хай йому біс, попереду будівля ООН, не треба, щоб за мною гналася ще й Секретна служба абощо. Я звертаю ліворуч у завулок і йду по дерев'яних піддонах. Знову пощастило: поліційний автомобіль проїздить повз вхід у завулок, тільки-но я зайшов, мене не побачили. Я присів і затамував віддих, аж поки почув, що гуркіт двигуна тихне вдалині. Потім, сподіваючись, що я в безпеці, підвівся. Озирнувся, бо місто корчилося навколо мене, бетон здригався, підіймався і опадав, усе — від наріжних каменів до бар'єрів на покрівлях — щосили намагалося сказати мені, що треба йти. Іти. *Іти.*

Завулок позаду мене заполонила юрба — що це за... лайно? Я не маю слів для вислову. Забагато рук, забагато ніг, забагато очей, і всі вони прикипіли до мене. Десь у тій масі я помічаю темне кучеряве волосся і череп блідого блондина і раптом розумію, що це вони, мої обоє поліцаїв. Справжнє страхіття. Стіни завулка тріщать, коли він сочиться, прокладаючи собі шлях у вузькій ущелині.

— Хай йому біс, ні! — вихопилось у мене.

Я мов пазурами хапаю ногами асфальт і тікаю. З-за рогу з Другої авеню виїздить патрульний автомобіль, а я не помічаю його вчасно, щоб заховатися. Гучномовець машини реве щось незбагненне, можливо, *«Я вб'ю тебе»*, і я щиро дивуюся. Невже вони не бачать тієї штуки позаду мене? Або просто не переймаються, бо не можуть обшукати її задля прибутків міста? Та нехай хоч застрелять мене. Це краще за будь-що, що робитиме та штука.

Я повертаю ліворуч на Другу авеню. Поліційний автомобіль не може поїхати за мною назустріч вуличному рухові,

але подвійний поліційний монстр навряд чи зупиниться. Сорок п'ята вулиця. Сорок сьома, а мої ноги — розплавлений граніт. П'ятдесята, і мені здається, ніби я помру. Інфаркт у занадто юного; бідолашний хлопець, йому годилося б їсти більше органічних продуктів, годилося б не перейматися і не бути дуже сердитим: адже світ не завдасть тобі шкоди, якщо ти просто нехтуєш усе, що хибне в ньому; гаразд, аж поки він однаково вб'є тебе.

Я переходжу вулицю й ризикую обернутися й побачити, як щось викочується на тротуар принаймні на вісьмох ногах, використовуючи три або чотири руки, щоб відштовхнутися від будинку, який трохи нахилився... а потім одразу знову женеться за мною. Це Мегакоп, і він наздоганяє мене. *Хай йому біс, паскудство, будь ласка, ні!*

Є тільки один варіант вибору.

Повертаю праворуч. П'ятдесят третя вулиця, іду назустріч вуличному рухові. Притулок для літніх людей, парк, променад... до біса їх. Пішохідний міст? До біса. Я йду просто до шістьох смуг крайнього безумства й вибоїн, тобто до Ф. Д. Рузвельт-драйв, не переходь, не намагайся перетнути на ногах, якщо не хочеш, щоб тебе розтерли на півдорозі до Брукліна. А що далі? Іст-Рівер, якщо виживу. Я навіть досить божевільний, щоб спробувати плавати в тій клятій стічній канаві. Але мене, напевне, зіб'ють на третій смузі й переїдуть разів п'ятдесят, поки хтось подумає натиснути на гальма.

Мегакоп позаду мене видає вогкий, брезклий вигук *«Ху!»*, немов прочищає горлянку, щоб ковтати. Я йду

через бар'єр і по траві в кляте пекло, перетинаю одну смугу, срібний автомобіль, дві смуги, сигнали, сигнали, сигнали, три смуги, ВИРОДОК, ЩО ЦЕЙ КЛЯТИЙ НАПІВПРИЧЕП РОБИТЬ НА ФДР, ВІН НАДТО ВИСОКИЙ, ТИ, ДУРНУВАТИЙ СЕЛЮЧЕ, вищать гальма, чотири смуги, ЗЕЛЕНЕ ТАКСІ, вищать гальма, автомобіль «Смарт», ха-ха-ха, чудово, п'ять смуг, ваговоз, шоста смуга, і синій

«Лексус» справді тернувся об мій одяг, коли проревів повз мене з виском гальм, що вищать, вищать,

вищать,

вищать шини й метал, поки розтягується реальність, і ніщо не зупиняється перед Мегакопом, він нетутешній, а ФДР — артерія, що пульсує рухом поживних речовин, сили, настрою і адреналіну, автомобілі — це лімфоцити, а штука — подразник, інфекція, напасник, тож місто не звертає на неї уваги й не має місця для неї,

вищать, коли Мегакопа роздирають на шматки напівпричеп, таксі, «Лексус» і навіть милий «Смарт», що насправді навіть вихнув трохи вбік, щоб переїхати шматок, який ще корчився. Я падаю на латку трави, не можу навіть хапнути повітря, трушуся, тяжко сапаю і можу тільки дивитися на дванадцять розчавлених кінцівок, два десятки розтертих очей, рот, майже весь забитий жуйною гумкою від щелепи до піднебіння. Шматки мигтять, наче монітор із закороченим аудіовізуальним кабелем, то прозорі, то видимі, і знову прозорі, але ФДР не зупиняється задля цього лайна, хіба що задля президентського автомобільного кортежу і матчу баскетбольної команди *«Knicks»*, і з біса певно, що ця штука не гравець Кармело Ентоні. Невдовзі на асфальті від неї не лишається нічого, крім наполовину реального слизу.

Господи, я живий.

На мить я заплакав. Тут немає материного дружка, який дав би мені ляпас і сказав, що я не чоловік, щоб витримувати таке. Батько б сказав, що все гаразд, сльози означають, що ти живий, але батько мертвий. А я живий.

Я, насилу стаю на ноги, що кволі й печуть, потім знову падаю. Усе болить. Може, це інфаркт? Я мов хворий. Усе тремтить, розпливається. Мабуть, це інфаркт. Не конче бути старим, щоб він стався, правда? Я додибую до сміттєвого бака і збираюся виблювати в нього. На лаві лежить старий чолов'яга — я через двадцять років, якщо доживу до таких літ. Він розплющує одне око, коли я стою там і ригаю,

і з осудом складає губи, мовляв, він уві сні може краще вдавати суху блювоту.

— Пора, — каже чоловік і перекочується, обертаючись плечима до мене.

Пора. Раптом мені треба йти. Кволий чи ні, виснажений чи ні, щось... тягне мене. На захід, до центру міста. Я відштовхуюсь від бака і змушую себе триматися, коли, здригаючись і зашпортуючись, іду до пішохідного мосту. Ідучи понад смугами дороги, яку я трохи раніше перетнув, дивлюся на миготливі фрагменти мертвого Мегакопа, тепер вдавлені в асфальт сотнями автомобільних коліс. Деякі його часточки ще здригаються, і це мені не подобається. Інфекція, напасть. Я хочу, щоб вона зникла.

Ми хочемо, щоб вона зникла. Так, пора.

Я кліпаю очима і раптом опиняюся в Центральному парку. Як я в біса опинився тут? Розгубившись, усвідомлюю, що йду повз ще одну пару поліцаїв, тільки тоді, коли бачу їхні чорні черевики, але ці поліцаї не чіпають мене. Вони мали б *відреагувати* на мене — худорлявого юнака, що здригається, наче йому холодно червневого дня, дарма що все, що вони могли б зробити, — потягти мене куди-небудь і запхати кийка мені в зад. Натомість таке враження, ніби мене й немає тут. Дива існують. Письменник Ральф Еллісон мав слушність, від будь-якого нью-йоркського поліцая можна спокійно піти собі, алілуя.

Озеро. Вигнутий міст: місце переходу. Я зупиняюся там, стою і знаю... все.

Усе, що розповів мені Паулу, правда. Десь поза містом Ворог прокидається. Він вислав своїх провісників, і вони зазнали невдачі, але його пляма тепер у місті, поширюється з кожною машиною, яка проїздить над кожною тепер уже мікроскопічною йотою речовини Мегакопа, і це створює плацдарм. Ворог використовує цей якір, щоб витягти себе з пітьми до світу, до тепла і світла, до виклику, тобто до *мене*, до цілості, яка розпукає і є *моїм містом*. Цей напад, звичайно, ще не все. Те, що надходить, — тільки найменша

часточка властивого Ворогу давнього, дуже давнього зла, але її має бути більше, ніж досить, щоб повільно вбити виснаженого хлопця, який навіть не має справжнього міста, щоб захистити його.

Ще ні. Пора. *Вчасно*? Побачимо.

На Другій, Шостій і Восьмій авеню моя вода прориває ться. Я маю на увазі, труби. Водогони. Страхітлива каша, порушиться вечірній від'їзд людей після роботи в передмістя. Я заплющую очі й бачу те, чого не бачить ніхто інший. Відчуваю вигин і ритм реальності, скорочення можливості. Простягаю руку, хапаюся за поруччя мосту переді мною і відчуваю сталий могутній пульс, що пронизує його. *«Ти, хлопче, чиниш добре. Чиниш чудово»*.

Щось почало змінюватися. Я стаю більшим, охоплюю геть усе. Відчуваю себе на небосхилі, важкому, наче підмурки міста. Тут є інші люди зі мною, бовваніють і спостерігають: кістки моїх предків під Уолл-стрітом, кров моїх попередників увібралася в лавки Крістофер-парку. Ні, *нові*, інші люди, представники мого нового народу, важкі відбитки на тканині часу і простору. Сан-Паулу сидить навпочіпки найближче, його коріння тягнеться аж до кісток мертвого Мачу-Пікчу, розважливо дивиться й посіпується, згадуючи своє відносно недавнє травматичне народження. Париж спостерігає з відчуженою незацікавленістю, трохи ображений, що якесь місто нашого позбавленого смаку краю-вискочня спромоглося здійснити цей перехід; Лаґос радіє, що побачить нового приятеля, який знає метушню, галас і боротьбу. І більше, набагато більше міст, усі спостерігають, чекають, щоб побачити, чи збільшиться їхнє число. Або ні. Якщо не буде нічого іншого, вони свідчитимуть, що я, ми були просто чудові одну яскраву мить.

— Ми зробимо це, — кажу я, стискаючи поруччя і відчуваючи, як місто скорочується. По всьому місту в людей розриваються вуха і вони здивовано роззираються. — Бодай трошечки більше. Ну ж бо. — Я переляканий, але тут немає поквапності. *«Lo que pasa, pasa»*, «те, що минає,

минає», — хай йому біс, тепер ця пісня в моїй голові, *у мені*, як і решта Нью-Йорка. Це все тут, достеменно так, як і казав Паулу. Між мною і містом уже немає розриву.

Коли небосхил береться зморшками, повзе, розривається, Ворог, звиваючись, виповзає з глибин із ревом, що створює міст над реальністю...

Але вже запізно. Пута обрізано, і ми тут. Ми стаємо! Ми стоїмо, цілі, здорові та незалежні, наші ноги навіть не тремтять. Ми домоглися цього. Не спи, сину, на місті, яке ніколи не спить, і не неси сюди, хай йому біс, свого мерзенного й моторошного лайна.

Я підіймаю руки, і авеню стрибають. (Це справжнє, але ні. Земля здригається, і люди думають: *«Ого, в метро сьогодні справді труситъ»*). Я хапаю себе за ноги, і вони вже опори, якорі, основа. Звір із глибин скрикує, і я сміюся, сп'янівши від постнатальних ендорфінів. *Принеси його.* Коли він підходить до мене, я хапаю його магістраллю Бруклін — Квінс, б'ю його навідліг Інвудським парком, стусаю його Південним Бронксом, наче ліктем. (У сьогоднішніх вечірніх новинах десять будівельних майданчиків повідомлять про руйнування, немов від ударів залізної кулі на ланцюгу. Страхітливо: норми безпеки в місті занадто поблажливі). Ворог намагається вдатись до якогось клятого звивистого лайна, — це все мацаки, — я гарчу й кусаю їх, бо ньюйорківці, хай їм грець, їдять майже не менше суші, ніж у Токіо, зі ртуттю та всім іншим.

Ох, тепер ти плачеш! Тепер ти не хоче бігти? Ні, сину. Ти прийшов до хибного міста. Я загнуздую й топчу його з усією могутністю Квінсу, і щось усередині звіра розривається і кривавить, мінячись барвами, покриваючи все створіння. Для нього це удар, бо насправді довгі сторіччя його ніхто по-справжньому не бив. Звір люто відстрибує назад, швидше, ніж я можу зупинити його, і з місця, яке більшість міста не може бачити, довгий, як хмарочос, мацак розмотується нізвідки і б'є по Нью-йоркській гавані. Я зойкаю і падаю, *чую*, як мої ребра тріщать, і — Ні! — великий

землетрус струшує Бруклін уперше за десятиріччя. Вільямсбурзький міст вигинається й розлітається, наче тріски; Мангеттен стогне й колеться, хоча, слава Богу, не подається. Я відчуваю кожну смерть так, наче вона моя власна.

Я не думаю, мовляв, *«Паскудо, я вб'ю тебе за це!»* Лють і горе спонукали мене до мстивої втечі. Біль — це ніщо, це не перше моє родео. Застогнавши всіма ребрами, я спинаюся на ноги і розставляю їх, наче щоб справити потребу. Потім поливаю Ворога однією-двома порціями радіації Лонґ-Айленду й токсичними відходами з каналу Ґованус, які печуть його, мов кислота. Ворог знову вищить від болю й огиди, але *«Хай йому біс, ти нетутешній, це місто моє, іди геть!»* Щоб утовкмачити це, я розрізаю тварюку лонг-айлендською залізницею, довгими підступними гудучими лініями, а щоб посилити біль і роз'ятрити рани, присолюю їх спогадом про поїздку автобусом до аеропорту *«La Guardia»* і назад.

Тільки щоб додати оливи до вогню? Я б'ю його по сідницях містом Гобокен, дощем напускаю на нього п'яну лють десятьох тисяч білих хлющів, наче молот Господній. Управління порту оголошує, що це честь; Нью-Йорку, хай тобі біс, ти просто збагатився на Джерсі.

Ворог не менш суттєвий елемент природи, ніж будь-яке місто. Нас не можна зупинити, щоб ми не поставали, а Ворогу не можна покласти край. Я уразив тільки малу його частину, але знаю до біса добре, що та частина вже зламана. Гаразд. Коли-небудь настане пора для остаточного зіткнення, нехай подумає двічі, перше ніж знову нападати на мене.

На мене. *На нас.* Так.

Коли я розслабив руки й розплющив очі, побачивши, як Паулу йде до мене вздовж мосту з іще однією клятою сигаретою у вустах, я на мить побачив його таким, яким він став знову: як розпростерту річ із мого сновиддя, з іскристими шпичаками, сморідним слизом і вкраденими ритмами, перетворену з лагідною жорстокістю. Я знаю, що й він бачить мене таким, яким я є: як яскраве світло і шаленство. Можливо, він завжди бачив їх, але тепер у його очах світиться

захват, і це подобається мені. Він підходить підтримати мене своїм плечем і каже:

— Мої вітання!

Я всміхаюся. Я життя міста. Місто процвітає, і воно моє. Я його цінна аватара, а разом? Ми

ніколи

не зляк...

хай йому біс,

чогось хибного.

ПЕРЕРВА

Аватара падає, осідаючи на грубе старе тверде дерево мосту, незважаючи на зусилля Сан-Паулу піймати її. Новонароджене місто Нью-Йорк здригається серед свого тріумфу.

Паулу, присівши коло непритомного хлопця, що втілює Нью-Йорк, говорить і воює за нього, супиться, дивлячись на тріпотливе небо. Передусім помітна характерна для червня імлиста опівденна синява північно-східних небес, крім того, щось тьмяніше, червоніше, схоже на захід сонця. Поки він дивиться, примруживши очі, дерева Центрального парку теж тремтять, так само як і вода, й саме повітря. Ясне, потім притінене, потім знову ясне: береться брижами, потім майже гладеньке і раптом брижиться знову; вологе від легенького бризу, потім спокійне з натяком на ядучий дим, потім знову вологе. Ще мить — і аватара зникає з рук Паулу. Це варіація того, що, як він уже бачив, траплялося й раніше, на мить він ціпеніє від страху, але ні, місто, слава Богу, не вмерло. Паулу відчуває присутність і живу силу сутності навколо нього... але ця присутність набагато, набагато слабша, ніж має бути. Були постнатальні ускладнення.

Паулу дістає телефон і дзвонить за кордон. Людина, якій він телефонує, бере слухавку після першого дзвінка, зітхає в телефон:

— Саме те, чого я боявся.

— Отже, як і в Лондоні, — кажу Паулу.

— Важко бути впевненим. Але так, поки що, як і в Лондоні.

— Як багато, на твою думку? Ця найбільша міська зона поширюється на три штати...

— Не роби припущень. Просто «більше», цього для тебе досить. Знайди бодай когось. А разом вони вже вистежать. — Пауза. — Місто, збагни, вразливе й досі. Ось чому воно забрало його геть: задля збереження.

— Знаю. — Паулу підводиться, бо має пробігти пара бігунів. За ними їде велосипедист, дарма що цей перехід призначений тільки для пішоходів. По дорозі поблизу проїздить троє автомобілів, дарма що ця конкретна частина Центрального парку призначена тільки для пішоходів і велосипедистів. Місто й далі сердиться, і то всупереч самому собі. Паулу дивиться, чи немає ознак небезпеки в людях навколо нього: людей у неприродних позах, тих, хто стоїть надто тихо або приглядається надто пильно. Поки що нічого.

— Ворог зазнав поразки, — недбало каже він у телефон. — Битва була... вирішальна.

— Хай там як, стережи спину. — Голос замовк, чути глухий кашель, спричинений смогом. — Місто *живе*, тож не є безпорадним. Воно, безперечно, не допоможе тобі, але знає своє. Спонукай їх працювати швидко. Завжди недобре, коли місто застряє отак на півдорозі.

— Я буду обережним, — каже Паулу, й далі оглядаючи все навколо. — Думаю, добре знати, що ти дбаєш. — У відповідь чути цинічне форкання, але Паулу однаково всміхається. — Є якісь думки, де треба починати?

— Мангеттен видавався б добрим стартом.

Паулу вщипнув себе за спинку носа:

— Це чимала територія.

— Але ж тобі краще почати, правда?

Чути, як клацнуло, зв'язок урвався. Паулу, невдоволено зітхнувши, знову береться за своє завдання.

РОЗДІЛ 1

ПОЧАТОК ІЗ МАНГЕТТЕНОМ І БИТВА НА ФДР-ДРАЙВ

Він забув своє ім'я десь у тунелі до Пенсільванського вокзалу.

Спершу навіть не помітив. Був надто заклопотаний, як і всі дрібні людці, які доїжджають до своєї станції; споражняв лоточки і пластикові пляшки зі сніданком, запихав електричний шнур від комп'ютера в кишеню сумки через плече, подбав, щоб зняти валізку з вішака, а потім на мить відчув паніку, перше ніж згадав, що в нього тільки одна валізка. Другу він відправив заздалегідь, і вона чекатиме його в квартирі в Інвуді, де вже оселився товариш по квартирі, що приїхав на кілька тижнів раніше. Вони обидва мають стати аспірантами в...

— У, гм...

Отакої. Він забув назву навчального закладу. Хай там як, ознайомча розмова в четвер, тож у нього є п'ять днів, щоб улаштувати своє нове життя в Нью-Йорку.

Крім того, здається, йому справді будуть потрібні ці п'ять днів. Коли потяг гальмує, щоб зупинитися, люди бурмочуть і шепочуться, з занепокоєним виразом облич пильно дивляться на свої телефони й планшети. Повідомляють про нещасний випадок на мосту, тероризм, щось на кшталт 11 вересня? Він житиме і працюватиме в передмісті, тож місто не дуже впливатиме на нього, але все-таки, мабуть, це не найкращий час, щоб переїхати сюди. Та чи був коли-небудь

добрий час для початку нового життя в Нью-Йорку? Він дасть собі раду.

Навіть більше, ніж дасть раду. Потяг зупинився, і він перший виходить у двері. Відчуває збудження, але намагається зберігати незворушність. У місті він цілком покладатиметься на себе, матиме змогу або втопитись, або плисти. Він має колег і членів родини, що думають про цей переїзд як про вигнання, відхід...

...хоч у теперішній метушні він не може пригадати жодного ім'я чи обличчя тих людей...

...але це не має значення, бо вони не здатні зрозуміти. Вони знають його, яким він був, і, можливо, яким є тепер. Нью-Йорк — його майбутнє.

На платформі жарко, на ескалаторі людно, але він почувається добре. Ось чому видається вкрай дивним, коли він доїздить до верху ескалатора і раптом — тільки-но його нога торкнулася полірованої бетонної підлоги — увесь світ перекинувся. Усе перед його зором, здається, похилилося, флуоресценція неоковирної стелі немов ціпеніє, а підлога начебто... здіймається і опадає? Це все відбувається миттю. Світ вивертається навиворіт, серце опускається, а вуха наповнює титанічний, багатоголосий рев. Певною мірою це знайомий звук, бо кожен, хто був на стадіоні під час важливого матчу, чув щось подібне до цього реву. «Медісон-Сквер-Ґарден» умостився зверху на Пенсільванському вокзалі, тож, можливо, лунає звідти? Хоча цей звук гучніший. *Мільйони* людей замість тисяч, і всі їхні голоси відлунюють один від одного, надимаються й розшаровуються вже за межами звуку, розкладаються на колір, струс та емоції, аж поки він прикриває руками вуха й заплющує очі, але рев не вщухає...

А втім, серед усієї тієї какофонії є наскрізна лінія, повторюваний мотив звуку, слова та ідеї. Один голос, висклива лють.

«Хай тобі біс, ти нетутешній, це місто моє, забирайся!»

Молодик дивується, відчуваючи збентеженість і страх. *«Я? Невже я нетутешній?»* Відповіді немає, і сумнів у ньому

стає фоновим ритмом, який годі не помітити. Відповіді немає, і сумнів у душі стає самостійним фоновим ритмом, який годі нехтувати.

Рев раптом ущух. На зміну йому прийшов новий рев, ближчий, невимовно тихіший, із відлунням. Почасти він був записаний, долинаючи з динаміків над головою: «Транзитний потяг на Нью-Джерсі, південний напрям, зупиняється в аеропорту Ньюарк, посадка на п'ятій колії». Решта — це звук гігантського простору, заполоненого заклопотаними людьми. Коли з'ясовується, що навколо, він пригадує: це Пенсільванський вокзал. Але не пригадує, чому він став на одне коліно під табло з розкладом руху, з рукою, що труситься й затуляє обличчя. Хіба він не їхав на ескалаторі? Не пригадує й того, чи бачив він коли-небудь двох людей, які сидять навпочіпки перед ним. Похмуро дивиться на них:

— Невже ви щойно сказали мені забиратися з міста?

— Ні, я запитала, чи ви хочете, щоб я подзвонила на 911, — відповідає жінка. Пропонує мені воду. Видається радше скептичною, ніж занепокоєною, мовляв, можливо, він просто вдає якусь неміч або напад, що начебто змусили його впасти серед Пенсільванського вокзалу.

— Я... ні. — Він хитає головою, намагаючись зосередитися. Ані вода, ані поліція не дадуть раду дивним голосам у голові, або галюцинаціям, спричиненими викидними газами потяга, або байдуже чому, що він відчуває. — Що сталося?

— Ви мало не впали набік, — відповідає схилений над ним чоловік. Це огрядний латиноамериканець середніх літ і з блідим обличчям. — Ми піймали вас і притягли сюди.

— Ох! — Усе й досі дивне. Світ уже не крутиться, але страхітливий багаторівневий рев і досі звучить у голові, але тепер занімів, перекритий вічною вокзальною какофонією. — Думаю... зі мною все гаразд?

— Так, але ваш голос не дуже впевнений, — каже чоловік.

Каже так, бо з молодиком не все гаразд. А той хитає головою, потім хитає знову, коли жінка подає йому пляшку води:

— Я щойно випив трохи в потязі.

— Можливо, впав рівень цукру в крові? — Жінка забирає воду і, здається, задумалась. Він тільки тепер помічає маленьку дівчинку, що присіла коло неї, кожна з них видається дзеркальним відображенням другої: обидві чорнокосі, мають щирі веснянкуваті азійські обличчя. — Коли ви їли востаннє?

— Певне, хвилин двадцять тому? — Він не відчуває ні запаморочення, ні слабкості. Він почувається... — Новим, — бездумно бурмоче він. — Я почуваюся... новим.

Огрядний чоловік і жінка зі щирим обличчям перезираються, а дівчинка дивиться і немов оцінює його, доповнивши погляд піднятою бровою.

— Ви новий тут? — запитує огрядний чоловік.

— Га? — О ні. — Мої сумки!

Але вони тут, добрі самаритяни люб'язно теж забрали їх з ескалатора й поставили неподалік від нього обіч людського потоку. У цьому всьому є щось сюрреалістичне, аж поки він нарешті усвідомлює, що в нього серед багатотисячної юрби сталося затьмарення, або галюцинація, або щось інше. Ніхто, здається, не помічає, крім цих трьох людей. Він почувається самотнім у місті. Його бачать і дбають про нього в місті. Він потрохи звикає до цього контрасту.

— Вам, мабуть, потрапив до рук якийсь справді добрий наркотик, — проказала жінка. Але всміхається. Чудово, правда? Саме це стримує її від дзвінка на 911. Він пригадує, як читав десь, що в Нью-Йорку є закон про примусове затримання, згідно з яким людину можуть затримувати на тижні, тож, мабуть, було б доброю думкою заспокоїти своїх начебто рятівників щодо ясності свого розуму.

— Вибачте, — каже він, спинаючись на ноги. — Можливо, я їв не *досить* абощо. Я піду... до лікарні невідкладної допомоги.

Потім це сталося знову. Вокзал хилиться під його ногами — і раптом вокзал у руїнах. Навколо нікого немає. Хиткий книжковий стенд перед крамницею напівфабрикатів упав, розкидавши всюди книжка Стівена Кінґа в твердій палітурці. Він чує, як стогнуть балки в навколишній структурі, у стелі

щось тріщить, на підлогу сиплються порох і рінь. Мигтять і спалахують флуоресцентні вогні, одна з конструкцій над головою загрожує впасти. Він набирає в груди повітря, щоб застерегти криком.

Блим — і все знову гарне. Жодна людина навколо нього не реагує. Він дивиться якийсь час на стелю, потім знову на чоловіка і жінку. Вони досі спостерігають його. Бачать, що він реагує на те, що бачив, але самі не помічають зруйнованого вокзалу. Огрядний чоловік узяв його під руку, бо він, напевне, заточився. Психічні розлами є, мабуть, пеклом для рівноваги внутрішнього вуха.

— Вам треба принести банани, — припускає огрядний чоловік. — Калій. Це добре для вас.

— Або принаймні їсти якусь справжню їжу, — киваючи головою, погоджується жінка. — Мабуть, ви щойно їли чипси, правда? Я теж не люблю того дорогезного лайна з вагона-ресторану, але принаймні воно не дає вам упасти.

— Я люблю хот-доги, — каже дівчинка.

— Доню, це лайно, але я рада, що вони подобаються тобі. — Взяла дівчинку за руку: — Нам треба йти. Ви почуваєтесь добре?

— Так, — запевняє він. — Але, по щирості, дякую за допомогу. Можна почути всячину про черствість і брутальність ньюйорківців, але... дякую

— Ет, ми поводимось як засранці тільки з тими, хто перший засвідчив, що він засранець, — каже жінка, але при цьому всміхається. Потім вона і дівчинка йдуть геть.

Огрядний чоловік поплескує його по плечу:

— Що ж, у вас не такий вигляд, наче ви збираєтеся їсти. Хочете, я принесу вам щось поїсти, якийсь сік абощо? Або банан? — Із притиском додає він.

— Ні, дякую. Я почуваюся краще, справді.

Огрядний чоловік видається скептичним, потім дивиться так, наче згадав щось нове: — Знаєте, не біда, якщо ви не маєте грошей. Я дам вам.

— Ой, ні, зі мною все гаразд. — Він підіймає свою сумку, що, як пригадує, коштує майже 1 600 доларів. Огрядний чоловік тупо дивиться на нього. — Гм, тут, напевне, є цукор. — У сумці тихенько хлюпоче пластикова скляночка з кафе *«Starbucks»*. Він п'є з неї, щоб заспокоїти огрядного чоловіка. Кава холодна і огидна. Він запізно пригадує, що налив її десь учора перед тим, як сів ще вдома на потяг у...

...у...

Саме тепер він збагнув, що не пам'ятає, звідки приїхав.

Намагається, але однаково не може пригадати школу, до якої ходив.

Саме тепер до нього нарешті дійшло, що *він навіть не знає свого ім'я*.

Поки він стоїть, прикутий до підлоги потрійним образом небуття, огрядний чоловік повертає свій ніс до скляночки.

— Випийте трохи справжньої кави, поки ви тут, — каже він. — З доброї пуерто-ріканської крамниці, га? Скуштуйте трохи домашньої їжі, поки ви тут. Гаразд, як вас звуть?

— Ох, е-е-е... — Він чухає шию і вдає, ніби йому вкрай потрібно потягтися, а тим часом, тихо панікуючи, дивиться навколо й намагається про щось думати. Не може повірити, що таке сталося. Хто в біса забуває своє ім'я? На думку йому спадають тільки такі загальнопоширені вигадані імена, як Боб або Джимі. Він уже збирається сказати навмання *Джимі*, аж тут його очі у своїх візуальних метаннях чіпляються за щось:

— Я, е-е... Менні, — бовкнув він. — А ви?

— Дуґлас. — огрядний чоловік уперся руками в боки, вочевидь обдумуючи щось. Зрештою дістав свій гаманець і подав ділову візитну картку: «Дуґлас Асеведо, сантехнік».

— Ох, вибачте, я не маю візитної картки, я тільки-но почав працювати на новій роботі...

— Усе гаразд, — каже Дуґлас. Він і далі видається замисленим. — Слухайте, багато нас були тут колись новими. Якщо вам треба щось, дайте мені знати, гаразд? Справді,

там добре. Місце, щоб поспати, справжня їжа, добра церква, — що завгодно.

Це несказанна доброта. Менні не завдає собі клопоту приховати свою несподіванку

— Ого! Я... ура, чоловіче. Таж ви не знаєте мене від Адама. Я можу бути серійним убивцею абощо.

— Атож, — усміхається Дуґлас. — Якось я не уявляю собі, що ви схильні до насильства. Ви схожі... — Він затнувся, а потім вираз його обличчя полагіднішав. — Ви схожі на мого сина. Я лише роблю для вас те, що хотів би, щоб хтось зробив для нього. Правда?

Менні якимсь чином знає: син Дуґласа помер.

— Правда, — тихо каже Менні. — Ще раз дякую.

— *Estб bien, mano, no te preocupes*[1]. — Потім махає рукою на прощання і йде в бік потягів *A*, *C*, *E*.

Менні дивиться йому вслід, кладе до кишені візитну картку й думає про три речі. Перша — запізніле усвідомлення, що той чоловік думав, ніби він пуерторіканець. Друга — йому, напевне, треба було прийняти пропозицію Дуґласа про місце, де можна переспати, надто що протягом кількох наступних хвилин він не може пригадати адресу своєї квартири.

Третя річ спонукала його глянути на табло прибуття та відправлення, де він знайшов слово, яке щойно стало його новим ім'ям. Він не назвав Дуґласові повне ім'я, бо в наші дні тільки білі жінки можуть вибирати такі імена без страху, що їх висміють. Але навіть у зміненій формі це слово — ця *ідентичність* — видається більш справжнім, ніж будь-що інше, про що він коли-небудь заявляв у своєму житті. Саме ним він і був, навіть не усвідомлюючи цього. Це те, ким він є. Це все, ким він коли-небудь мав бути.

Повне слово *«Мангеттен»*.

У туалеті під натрієвими вогнями він уперше побачив себе.

---

[1] Усе гаразд, хлопче, не переймайся (ісп).